

bücsüzött el a drága halottól, szép s megható beszédjével. A részvét az ifjúság körében oly nagy, hogy elhunyt pályatársa emlékére díszes sírkövet emeltet. Béke hamvaira.

A verseczi m. k. állami főreáliskola ifjúsága halottak ünnepén szépen róttá le háiját elhunyt tanára, Zvach Gyula sírjánál. A gyászdal eléneklése után Csik Mihály 8. o. t. ecsetelte lelkes szavakban az ifjúság érzelmeit, mely beszéde könyvre fakasztotta a hallgató közönséget. Majd felhangzott az ének dala, s a szomorú ünnepély véget ért.

Az ékesszólás az iskolában. A tapasztalat az utóbbi években azt bizonyította, hogy a középiskolákban, különösen azok 8. osztályaiban az érettségi vizsgálatokon a tanulóknak nincs előadási képességük. Rendesen még azt sem tudták kellőképp előadni, a mit igazán megtanultak. Vlasics Gyula közoktatásügyi miniszter ennek következtében leiratot intézett a tanterületi főigazgatókhoz, melyben felhívja őket arra, hogy különös gondot fordítsanak az előadási képesség fejlesztésére úgy az iskolai órákon, mint az önképző egyesületekben, retorikai gyakorlatok útján.

A bajai főgymnázium Tóth Kálmán önképző-köre november 3-án gyűlést tartott. A jegyzőkönyv felolvasása és hitelesítése után főt. Török Konstant vezető tanár úr felolvasta özv. Szarvas Gáborné levelét melyben a gyászba borult özvegy köszönetét fejezi ki a bajai főgymnázium kegyeletéért Szarvas Gábor iránt, a mit díszgyűléssel és részvétirattal tanúsított. Majd Beöthy Zsolt felhívását olvassa fel a vezető tanár úr, a melyben adakozásra szólítja a középiskolákat, hogy a nemzetiségi eszme lankadatlan előharczosának emléket állíthassunk. A bajai főgymnázium csatlakozik a mozgalomhoz. A tárgysorozat egyéb pontjai voltak: A munkácsi rab. Irta: Jókai Mór, szavalja Schöber Béla. A bírálók néhány fogyatkozástól eltekintve sikerültek tartják a szavazatot. Ezután Feingold Ödön a finn és magyar nyelv némely meg-egyezését tárgyalta. Pápa József Petőfi «Ebed után»-ját adja elő. Középes értékű szavazat. Borisák «XVI. és XVII. századbeli epikánk eszményei»-ről olvas fel ismertetést egy nagy munka nyomán. Majd Csernák Róbert lép a dobogóra s rendkívül ügyesen, hatásosan adja elő Gyulai Pál «Pókainé» című balladáját. A kör jegyzőkönyvi dicséretet szavaz Csernáknek. Ezzel a gyűlés véget ér.

A hmvásárhelyi ev. ref. főgymn. «Petőfi önképzőköre» október hó 20-án tartotta 4-ik rendes gyűlését. Több kisebb ügy elintézése elintézése után kitűzte a kör az első félévi

pályakérdést. Nevezetesen: Kimutatandó a hely, melyet Balassi Bálint lyrájával irodalmunkban elfoglal, méltatandó Balassi költészete, s fel-tüntetendő a hatás, melyet B. B. költészete irodalmunk további fejlődésére gyakorolt. (Jutalom 15 kor.) Elhatározta a kör, hogy januárban Petőfi-ünnepélyt rendez. Az «Epigrammák» cz. mű érdeme buzdításul dícséret. Szerzője Geigner D. Bírálata jobb a munkánál, érdeme határozott dícséret. Szerzője Samu I. Szabó János szavalta Vörösmarty: Kis gyermek halálára» cz. elegiáját. Szavazatát a kör buzd. dícséretre érdemesítette.

A szarvasi Vajda-kör október hó 30-án tartotta meg nyolczadik ülését. Tek. elnök úr két tiz-tiz koronás pályázatot hirdetett. Az egyik munka értekezés a kritikáról, a másik egy a mil-leneum ünnepére való alkalmi óda. Tek. elnök úr jóváhagyása mellett, más önképzőkörök példájára a kör meghonosította a szabad előadásokat. Munkákat adtak be Acsay Lajos VIII. 4 költeményt. Ezek közt egy kiváló románczot és balladát. Szilágyi Lajos VIII. 2 dalt. Nuszbecz Sándor VIII. egy népdalt. Rosenthal Ferencz VII. egy dalt s egy skizzet. Morava Károly VIII. egy novellát. Horváth Béla VII. egy dalt.

Vétel. Lapunk egyik előfizetője, a ki most tanul hegedülni, kéz alatt egy olesó, de jó hegedüt szeretne venni. Ha helybeli előfizetőink között akad valaki, a ki talán eladná hegedü-jét, közölje címét s az árt a szerkesztőséggel.

Tisztelettel kérjük előfizetőinket, legyenek szívesek az előfizetési összeget a kiadó-hivatalba beküldve előfizetéseiket megújítani, hogy a lap szétküldésében akadály ne álljon elő.

Szerkesztői üzenetek.

Sebők J. Szívesen elfogadjuk. Fischer J. Az önét is. Schwarz S. Sopron. Csak küldje be. A bekötési táblát megrendeltük, mihelyt megkapjuk, elküldjük. Schöber B. Baja. 1. A mennyire terünk engedi, igen. 2. Azt hiszem, meg, — de csak a kiadóhivataltól. Czettler R. A vers igen szép, de nem lapunkba való. Kvapil Jenő. Pozsony. A bekötési táblák ügyében még nem határoz-tunk végleg. Baruch E. Nyiregyháza. Sajnos, bizony nem! Berkovics M. Tata. «A kard és lant hőse» árát azért nem tettük ki, mert azt még nem lehet tudni. Majd ha a könyv megjelenik, akkor közölni fogjuk. Indítványa közlését nem tartottuk szükségesnek, mert semmi új eszme nem volt benne. Kerekes P. Eperjes. Felköszöntöben igen. C. E. Losonc. Minden tételre pályázhat, a fordítás ne Ciceroból legyen, hanem valamely érdekes elbeszélés, tudományos kérdés fordítása. Több levélre jövő számunkban felelünk.

«Kosmos» müintézet nyomása, Budapest, VI., Aradi-utca 8.

TANULÓK LAPJA

A KÖZÉPISKOLAI IFJUSÁG SZÁMÁRA.

Előfizetési árak:
Egész évre ... .. 4 frt.
Fel évre ... .. 2 frt.
Negyed évre ... .. 1 frt.
Megjelenik minden vasárnap.

SZERKESZTI:
Dr. RUPP KORNÉL
főgymnasiumi tanár.

Kiadja a „Kosmos” müintézet, kő- és könyvnyomda részvenytársaság.

SZERKESZTŐSÉG és KIADÓHIVATAL:
Budapest, VI., Aradi-utca 8. sz.

HIRDETÉSEK
felvetetnek és jutányosan számítatnak.

SZILY KÁLMÁN.

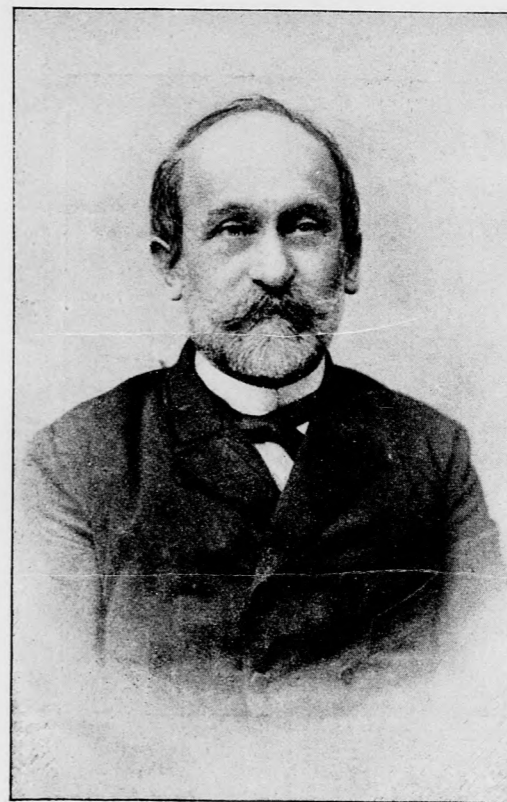
A Magyar Tudományos Akadémia főtítkárá-nak arczképét mutatjuk be olvasóinknak. A fő-főtítkári állás fon-tosságára vonatko-zólag megemlítjük, hogy Arany János is az akadémia fő-títkára volt. A jelen-legi főtítkár életrajzi adatait a követke-zőkben mutatjuk be:

Szily Kálmán Izsá-kon, Pestmegyében 1838-ban született: alsóbb iskoláit szü-lői házában, a gim-názium két felső osztályát Pesten a piaristáknál végezte. Innen az akkor még egyetemi ranggal nem bíró József-ipariskolába lépett és az 1856. és 1857. évet itt töltötte, majd 1860 ig a bécsi müegyetemet vé-gezte. Onnan haza jöven két éven át a budai müegyetem Stoczek József mellett volt tanár-segéd, a harmadik évben pedig a ki-sérleti fizikát adta elő. Két évi szabadságot nyervén, külföldre ment és egy évet Zürichben töltött, hol Clausius és Zenner, félétet Berlinben, hol Magnus, felet Heidelbergben, a hol

Kirchhoff előadásait hallgatta és e híres taná-rok vezetése alatt dolgozott. 1865-ben vissza-térvén, elfoglalta állását; 1869-ben a kísérleti természet-tan rendes tanárává nevezetett ki a mü-egyetemen, melyet 1872-ben a mathe-matikai fizika tan-székével cserélt föl.

1872—74. években a dékáni, 1879-től pedig öt éven át a rektori méltóságot viselte s a müegye-tem új épülete az ő rektorsága alatt ké-szült el s magának az intézetnek szer-vezete is az ő rek-torsága idejében re-formáltatott újból s a kor színvonalának megfelelőbben.

Tudományos és irodalmi munkás-sága sokoldalú s főleg a mechanika s hőelmélet körébe vág. Dolgozatai a magy. tud. akadémia kiadványaiban, az általa is szerkesztett «Müegyetemi Lapokban», a Mérnök-egylet és a Természett. Társulat folyóirataiban, valamint külföldi német, francia és angol szaklapokban jelentek meg. Tudományos érdemei több kitün-

tetésben részesültek; az akadémia 1865-ben levelező, 1874-ben rendes tagjául, 1889-ben pedig főtitkáruvá választotta, a Term. Társulatba 1860-ban lépett be, az 1868-iki közgyűlés bizodalma első titkárrá választván, a társulat reformálásához fogott s megindította a «Természet-

tudományi Közlönyt», melyet szerkesztőtársaival most is szerkeszt; később alelnöke, azután újból első titkára lett a társulatnak, mig nem 1880-ban elnökké megválasztván, mint ilyen vezeti a társulat ügyeit mind a mai napig.

A VILÁGIRODALOM JELESEI.

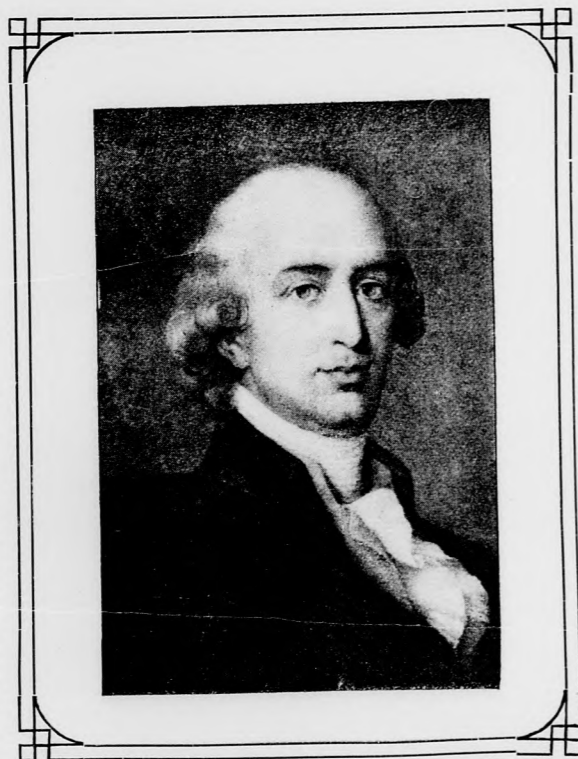
— ARCZKÉPCSARNOK. —

HERDER JÁNOS GOTTFRIED.

(1744—1803.)

Herder János Gottfried azon fényes kornak előalakja, mely Schillert és Göthét szülte, 1744. aug. 25-én született a kelet-poroszországi Mohrungeben. Atyja, ki ott kántor és leányiskolai tanító volt, nem szándékozott belőle nagy embert nevelni, azért csak közönséges nevelésben részesítette. Szerencséjének mondhatta, hogy Königsbergbe került, hol nagylelkű meczenások istápolták. Itt a teológiának szentelte magát. Keserves küzdelekből és szomorú tapasztalatokból nagyban kivette részét, míg célhoz jutott. 1765-ben Rigában látjuk, mint prédikátort, Lifland főhelyének neves egyetemén. Már ismert író volt, midőn 1768. utra kelt, hogy világot lásson. Oldenburgban hercegi híszónok lett, ezen időtájban ismerkedett meg Strassburgban a fiatal Göthével, hol szembetegése miatt tartózkodott. Házasságot Bückeburg városában kötött.

Híre már szerte elterjedt, mikor 1778-ban a hannoveri kormány Göttingába hívta meg, tanítsa az egyetemen a teológiát. Ő azonban ezen ajánlat mellőztével Weimarban telepedett meg fejedelmi udvari pap minőségében. Így

végre nyugodalmas révet talált és Wieland-Göthe meg Schiller társaságában munkásan élt itt. A halál 1803. decz. 18-án lepte meg. A sorsnak, tehetségei dacára, nem volt oly kegyeltje, mint szerencsésebb pályatársa, Göthe.

Működése oly óriásilag megoszolt, hogy párját alig lelhetjük. Egy személyben volt ő költő, bölcselelő, történetíró, nyelvész, régész, eszthetikus, szónok és theologus, és hivatását minden egyes szakban betöltötte. Összes munkái tizennyolcz testes kötetre rúgnak.

Mint Lessingnél találtuk, úgy az ő költői ere sem a legszembe szökőbb egyéniségében. Bár mély érzéssel van megáldva, képzelő ereje csekély, e miatt szerfölött terméketlen mint lyrikus, alkotásai e nemben jelentéktelenek, de vannak megragadó gondolati költeményei. Szébb legendákat pedig (A megtért ifju, Polycarpus) nála senki nem írt a német irodalomban. Valamennyin erős vallásos érzület vonul át, ve-

gyitve bizonyos borús hangulattal, a földi dolgok megvetésével, mit Herder rögös élte futásán sajátított el.

Műfordításai többet érnek eredeti költeményeinél. Cid-románczai, melyeket spanyolból ültetett át, nagy értékűek, és oly népszerűségnek örvendenek, mintha Herder önnön géniuszának volnának szülöttei. «Népek hangjai» című

hatalmas gyűjteményében utólérhetetlen művészettel adja vissza a legkülönbözőbb nemzetek dalait. Még a madagaszkari vadak énekei sincsenek belőle kifelejtve.

Herder prózai munkálkodása elágazó és fényes. Legnagyobb műve a 4 kötetes «Eszmék az emberiség történetéhez.» Elsőrangú eszthetikus. Ki sem ismerte úgy a költészetet, mint ő, annak lényegébe még Lessing sem hatolt bele mélyebben és élesebb látással. «Kritikai berek» és «Gondolatok az újabb német irodalomról» cz. nagyszabású műveiben fejti ki eszthetikai nézeteit. Azt a tant hirdette lelkesen, melyet Rousseau a filozofiába vitt be: «Térjünk vissza a természethez!» A költészet forrásaira, a bibliára és népdalra utalt, míg a műköltészetben Homéroszt és Shakespearet állítja föl követendő mintául. Ezen elvek elhíntése által Herder szertelen hatást gyakorolt a német irodalom fejlődésére, különösen a fiatal írók fogadták meg útmutatásait, de túlságba is vitték. A «Sturm és Drang» irányzata óriási erővel forgatta föl a hagyományokat: a természeteséget hajhászta a jó izlés rovására.

K. A.

Űz állhataflan herezeg.

(A Tanulók Lapja számára.)

Írta: BÖNGÉRFI JÁNOS.

(2. folytatás.)

IV.

A testvérharcz.

Álmos a király ellen indult. Egy ország fiai támadtak egymás ellen: magyar a magyarral állott szemben fegyveres kézzel. Átok feküdt a nemzeten, a legborzasztóbb átok, hogy testvér testvér ellen, a fiú atyja ellen emelje föl gyilkoló kezét.

Iszonyú, hogy az atyafiak egymás vérében gázoljanak!

Oh, pedig nem most támadt föl először a magyar önmaga ellen. Átká a magyarnak a pörlekedés, a veszekedés, s ha valaki még tüzelet: vakon ront saját vesztére, a legnagyobb veszedelemben is.

Kárörvendő, gonosz emberek mindenütt és minden időben akadnak. Nálunk is van belőlük fölös számmal. A hol nagy a tudatlanság: ott biztos a gonoszok gazdag aratása. A tudatlan ember nem tudja szenvedélyeit fékezni, ha egyszer haragra lobbantják: se lát, se hall. Hej, de sokszor se látott, se hallott a szegény magyar!

Hol állana most az ország, milyen hatalmas volna a nemzet, milyen dicső a magyar név, ha az egyenlenség nem dült volna századokon át sorainkban!

Vedd eszedbe ifju barátom, hogy egykor te is nemzetfentartó tagjává leszel a magyarságnak. Él békességben társaidal, hogy összeférhetetlen természetűvé ne válj. Csak az együttes munka, a közös akarat tehet nagygyá hazát és nemzetet.

A gömör-szepesi hegység északkeleti sarkán, egyik magasabb ponton, a gyönyörű Hernád völgye fölött épült Abaujvár. A vár ura, Aba, Kálmán király hű embere, nem csatlakozott a fölkelőkhez, sőt a mint neszt vette a király elleni lázadásnak, menten futárt küldött a királyi udvarba, hogy értesitse urát a fenyegető veszedelemlről.

Álmos tehát először is Abaujvár ellen indította hadait, hogy példásan megbüntesse az engedetlen váruat.

Maga a vár nem volt nagy, őrsége is kevés, de a természettől eléggé megvédett helyen feküdt. Keletről a Hernád vize, északról és nyugatról a hegyvidék védte. Csak a déli oldalról volt megközelíthető. Itt épült az őrtorony, a honnan a Hernád völgyén végig, messze lehetett látni.

Még alig pítymalodott, János vitéz, az egyik őrszem, látja, hogy dél felől, a Hernád völgyén mint valami nagy hangyaboly, ezernyi sokaság tart a vár felé. Fellármázza a várat:

— Talpra, emberek! Itt az ellenség!

Társai álmos szemmel rohannak a falakhoz. — Álmot láttál, János, egy emberi lényt se látok, egy hangot se hallok, — mondta az egyik.

— Úgy van, úgy van! Miért költöttél föl pajtás? — monda a másik.

De Jánosnak sas-szeme van s hallása éles, mint a rókáé.

— Egy perczig se késlekedjete, hozzatok mindent rendbe, mert ma még vérrózsák nyílnak — felelte komoran János.

Gyenge dübörgés zaja hallatszott. Az északi magaslatocon faltörő-kosokkal jelent meg a magyar fölkelőhad. A délről közeledő sereg egy része kelet felé vonult. Ennek a fele se volt tréfa. Egy szolga felköltötte a vár urát:

— Uram, el vagyunk veszve. A várat körülvette az ellenség.

— Pulyavér, semmi sincs veszve! Nem magyar, a ki mindjárt megijed! — felelte Aba. Fölpattant nyugvóhelyéről és egy pillanat alatt künn termett a vár udvarán.

Ott künn a legnagyobb fejtelenség és zür-zavar uralkodott. Tisztek és legények a legnagyobb össze-visszaságban futkostak ide s tova és éktelenül kiabáltak. Csak János vitéz tartotta meg hidegvérét. Látta ezt Aba, azért Jánost bizta meg a legnehezebb feladattal. Aztán rendre kiadta a parancsokat s várta a támadást.

De az ellenség — bár minden oldalról és nagy tömegben ellepte a vár környékét — nem támadott. A helyett fehér zászlóval egy lovas vágatott a vár kapujához és bebocsáttatást kért. Beeresztették.

— Álmos herczeg, a magyarok új királya, üdvözöl nemes Aba, és fölszólít, hogy térj az ő hűségére.

— Míg Kálmán él, kivülről senki más nem lehet törvényes ura a magyarnak. Minden más csak bitórló, a te urad is az.

— Add meg magad, Aba! Hasztalan minden ellenállásod. Hisz annyian vagyunk, hogy még fegyverhordó sem telik ki elég belőletek a számunkra.

— Fogjátok meg, emberek! — kiáltotta vadul a vár ura. — Vessétek börtönöm legsötétebb zugába, hadd elmékedjék ott gyengeségünkről.

A követ visszatértét hiába várták küldői. Megkezdődött a harc. Álmos adta meg a jelt, a ki derékhadával egy keleti magaslaton állott. Főlemelte aranyozott nyilvegyverét és a vár udvarára röpitette nyilvegyverét. Ezer és ezer nyil követte a vezér jeladását. Északról súlyos köveket dobtak a faltörőkosok a várfalakra. A lovasság egy része délről nyugotnak vonult, hogy elállja a várhoz vezető utakat, hogy így sehonnan se jöhessen segély a várbeliek részére. A nyilak és a faltörőkosok védelme alatt létrákkal, kötelekkel és állványokkal közeledtek a derékhad egyes szakaszai a falakhoz. Veress mindenütt elől járt.

De a várbeliek se hagyták magukat. A nyilakra nyilakkal feleltek, a hol a fal megrepedt, ott legótt kitaraszták, ha egy-egy darab lehullott, nagy gyorsan újból fölrakták és megerősítették. Igaz, hogy az ostromlók sűrű nyilzáport bocsátottak a várba, de az ostromlottak földött helyeken húzták meg magukat s így nagyobb kár nem esett bennük.

A várbeliek ellenben — bár kevesebb nyilal viszonzhatták a támadást — biztosabban találtak. Az ostromlók az isten szabad ege alatt és sűrűn állottak egymás mellett.

(Folytatása következik)

Érdekes megfigyelések.

— A «Tanulók Lapja» számára. —

Goerth Albrecht után írta és elbeszéli: LASZ SAMU.

II.

A temetőbogár eltemeti-e az állatokat?

Eddigélé azt hittük, hogy kisebb állatok, jelesen a madárkák hulláit egy rovarfaj: a *temetőbogár* (*Necrophorus vespillo*) és rokonai temetik el.

Igy tanultuk, így tanítottuk és így tanultatok ezt ti is, ifju barátaim.

Sőt Brehm Alfréd, a nagy nevű és gondos búvár, híres alapvető munkájában még azt is elbeszéli, hogy ezek a rovarok megvizsgálják azt a talajt, melyen a hullára bukkannak, hogy egymástól bizonyos távolságra helyezkednek el a temető állatok és a hulla alá furakodnak, miközben a földet elkaparják és maguk mögé tolják s egész földgyűrűt alkotnak a laza földből. Saját súlyánál fogva ebbe a kis gödörbe mélyed az állat hullaja. Ez az ő sirja, koporsója.

«Szinte hihetetlen — írja Brehm — hogy ezek az állatok mily rövid idő múlva végeznek munkájukkal; egy vakondot csakhamar eltakarítanak a föld színéről. A nagyon is laza földben egy fél, sőt egész lábnyi mélységre is eltemetik a hullakat.»

A híres férfiú ezeket irván nagy munkájában, nyilván Lenz Harald Othmár drnak, a jeles természetbúvárnak közléseire támaszkodik. Ezt a körülményt szíves örömmel elhiszem, mert a megboldogult Brehm elmondá nekem, hogy Lenzet a legjelesebb és leggondosabb buvárok közé sorozza. Az ő természetrajzában el is olvashatjuk ezt az imént elbeszélte történetet.

Még az is olvasható ott, hogy a temetőbogarak összefognak és ketten vagy öten közös erővel elcipelik a kis hullákat a keményebb talajról máshova, oda, a hol lazább, porhanyóbb a föld és 3—5 óra múlva 1 lábnyi mélységre el is temetik.

Ezek a csinos leírások mind — *mesék!* a képzelődés találmányai; ilyen megfigyeléseket senki sem tett és senki sem vizsgálta meg azt, vajjon ezek a rovarok ilyen munkát egyáltalában végezhetnek-e?

Nézzétek csak meg a temetőbogarak lábait, vajjon van-e ezeken a temető- avagy kaparó-eszközöknek csak nyoma is? Ilyen eszközök híján hogyan is kaparhatnának el ezek az állatok 3—5 óra jártán annyi földet, hogy a vakondot egy fél avagy egész lábnyira (30

cmnyinél is mélyebbre) eltemethetnék és földdel boríthatnák? Azután pedig nem is több, hanem 3—5, avagy még kevesebb rovar végzi el ezt a kemény munkát. Ez, kedves olvasóim lehetetlen! Gyermekkorom óta sokat kutattam, sokszor vizsgálódtam, hogy valahára egyszer lássam is azt, miként temetnek a rovarok odakünn a természetben? Sehöl, sehöl csak nyomát sem leltem a temetésnek.

Soha sem bukkantam ásó avagy temetőbogárra.

Sokszor tettem halott madárkákat és egereket is egyik magas balkonon elhelyezett, laza földdel telerakott virágládára, hogy odacsaljjam a temetőbogarakat.

A bogarak nagy fürgén siettek mindig a hullákhoz, beléjük rágták magukat, beléjük furakodtak, petéiket, tojásaikat is odarakták, de bármily laza volt is a föld s a puhaságával úgyszólván maga kínálkozott, az én vendégeim az ásást csak meg sem próbálták, meg sem kísérelték soha!

Egyik alkalommal egy nagyon is oszlásnak, rothadásnak indult nyulhullában 6 darab fekete temetőbogarat (a *Necrophorus germanicus*) találtam. Az a hely, a hol e nálunk ritkábban előforduló rovarokra bukkantam, jól felszántott félig homokos talaj volt, így ott a temetést szépen elvégezhetnék volna a bogarak.

— Ez a hat jókora temetőbogár, *N. germanicus*, bizony még egyszer akkora volt, mint a *N. vespillo*, s mindnek csak arra volt gondja, hogy ebben a nagy éléskamarában (t. i. a nyulhullájában) az ivadékáról gondoskodják, hogy abba rakva petéiket, kibuvó álczaik gazdag táplálékra tehessenek szert.

Nevelőintézetem istállóiban százával tanyáztak a patkányok. Tuczatszám fogtuk el őket és hulláikat kísérletezéseimre használtam. Évek hosszú során, sokszor június hóban is, mikor pedig a rovarvadászat legjobban diszlett, a hét holdnyi nagyságú és rovarokban felette gazdag kertünk bozotos, csöndes helyeire 3—4 nagy patkányt tettem ki az ott heverő kövekre, hogy a temető- és dögbogarakat oda csalogassam.

Halott egereket és verebeket is rejtettem a rózsa- és tövisbokrok közé; reggelre mindig eltűntek e kis állatok, úgy, hogy nyomukat sem leltem.

A nagy patkányok szintén eltűntek onnan, le voltak cipelve a kövekről. Hullájuk maradványait rendszeren ott találtam a kövek mellett; a vastag csontokat, a koponya darabjait, bőrfoszványokat meglettem — egy fél avagy egész lábnyi mélyen a földbe temetve.

Ott találtam egyébként a narancsszínű ha-

rántsávval diszesített temetőbogarat is, de ha ez százával lett is volna, a temetést nem végezte. — nem is végezhetné, mert a patkányhullákat vakondokok tépték széjjel, ők falták fel a hullákat a — vakondokok!

A vihar.

— Juda Halévy. — (Folytatás.)

IV.

Itt Uram, e nyomoromba'
Lépek aggva én eléd,
És meneszttek, leomolva,
Hő esengést tefeled.

Félve a haláltól, egyre
Tördelem kezem fejét;
És miként Jónás, remegve
Hálászóba kezdenék.

A vést a Vörös-tengerben
Látja méla képzetem.
És nehéz az, önfelédten
Édes dalt nem zengenem.

Hol a Jordánról regélnék,
Kéjes érzés száll belém.
Édenemnek képe éled,
Lelkem röpke szárnyra kél.

Ki a csapást földre sujtja
S ijedelmet elveszen,
Szabadulást adva, nyújtva,
Vedd hálámat kedvesen!

Hozzá, ki körülvilágot,
Emelem tekintetem
S a tengernek viharából
Kiszabadít győztesen.

Megremeg a föld is izzva,
Szírtet hogyha zúdit ő
S a mint rengve vonja vissza
Jégbe fagy völgy s bérczetető.

V.

A földdel ég
Bekét kötött.
Vész eltűnék
Menny s viz között.

A vad vizár
Hobot nem ont.
Nem rémit már:
Eltűnt a gond.

Az ég szavára lelkem
Félelme szétfoszolt
És én segélyre mentem
Hol csüggedés honolt.

Bár ilyen üdvöt lelne
Az elcsüggedt csoport,*
A mely bilincsre verve
Tür átkozott nyomort!

A mely kóvályg örökké,
Mint szélvészben hajó;
Oh bár odadörögné
Neki egy égi szó:

«Bizva bizzál hitedben!
Nézd: égi fény ragyog!
A fátyol szertelebben
És véget ér jajod!»

Kemény Aladár és Szilárd Leo.

Kosciusko Tádé.

— Visszaemlékezés 1795. okt. 24-kére.** —

Irtá: SINGER LEO.

Lengyelország, a szabadság dicső hona, most száz éve megszűnt létezni, letörölve a föld abroszáról. Eltűnt, megsemmisült talán . . . örökre, csak sóhaj és gyászköny mutatja nyomdokát, csak a fájdalom és az igaz honfiak bubánattal telt szive lebbenti fel a jelen nemzedék előtt a multat, egy dicső, hatalmas, szabadságszerető népnek a multját. És nekünk, a magyarnak is fáj e nemzetnek bukása, fáj, mert mi tudjuk csak igazán, mit tesz az: más népnek szolgáljává lenni.

Hisz csak egy kincse van minden embernek e földi rögön, melyet úgy őriz, mint két szeme világát, és ez: a szabad akarát.

Hisz csak egy kincse, hön melengetett talizmánja van e nemzetnek, melyért éltét, vérét odaadja és ez: a szabadság.

E talizmánját veszítette el a lengyel 1795. október 24-én, talán, talán örökre, azért harcolt a magyar is annyi évszázadon keresztül. S éppen ezért elfeledhetjük-e mindazt, mit ezen eltemetett ország fiai tettek a magyar hazáért, a magyar érdekében, elfeledhetjük-e ezen pillanatban, hogy saját földünket is lengyel vér áztatja. Gondoljunk csak vissza azon korra,

* Izraelnek a középkorban elnyomott népe.

** Felolvasatott a rimaszombati főgimnázium Tompa-önképzőkörének e célra tartott okt. 27-iki gyűlésén.

midőn a magyar szabadsága volt így a porba sujtva, midőn apáink epedtek úgy az éltető szabadság után. Emlékezzünk csak a daliás alakra, ki magyar és lengyel zászlóval kezében küzdött a magyar alkotmányért. Bem volt az a hős vitéz, lengyel csapatával. A lengyel eped a szabadságért, és éppen eltiprása miatt sóvárog utána szive, keble. És most, hazájok felszólásának százados évfordulóján Krakkó székesegyháza lön a magyarok Mekkája. Oda zárandokol e napon mind ama nagy férfiú koporsójához, kinek keble a hazáért lángett, ki annyit türt és szenvedett a drága hazáért. E férfiú Kosciusko Tádé, a lengyel függetlenségi harc vezére. Az ő koporsója sirja mellett nyugszik utolsó királyuk hült teteme is. Könyezve teszik gyászkoszorúikat e sirra, könyezve, mert szívük előtt képzeletükben a gyászos közelmultnak képe.

Kosciusko és Poniatowszky sorsa össze van forrva nemzetük bukásával.

1746. okt. 24-én látott (állítólag) napvilágot a lengyel szabadságharc hőse, Kosciusko. Nemes család sarja, kinek szívébe szülei oltották be a hazaszeretetet szent tüzet. Már ifju szive is fel-felsajgott nemzetének szomorú helyzetére. Alig 18 éves ifju volt, midőn annyi sok vizsály után és idegen segélyvel a trónra lépett a lengyelek utolsó királya, Poniatovszky Szaniszló. Szive fájt, de érzelmeinek kifejezést nem adhatott. Tetézte keblének buskomorságát ádáz sorsa még azzal is, hogy szive választottja kezét megtagadta tőle a büszke, gögös főnemes. Nem bírta eltűrni már kettős keservét, elment feledni buját, messze, messze, a világ zajába, Amerikába bujdosott, s szive bálványának: a szabadságnak szolgálatába állott és az Egyesült-Államok függetlenségi harcában hirt és nevet szerzett haldokló nemzetének. Mert haldoklott nemzete, hazája a sok belviszály, az orosz és porosz népnek kapzsisága folytán. II. Katalin, a zord oroszoknak kegyetlen cárnéja, Lengyelország eltiprását tűzte ki élte feladataul. Ő tette trónjára Poniatowszkyt, kivel kénye-kedve szerint bánt a ravasz, de gyönyörű asszony. Poniatowszky belátta országa végveszélyét, jó szive bánattal volt telve, de ezen nőnek eszközévé lett és Lengyelország királya lön Katalin aljas kezének eszköze, melylyel a lengyelek honát elpusztítani, megsemmisíteni akará. A jobb érzésű lengyel honfiak összegyűltek, konföderációt alkottak. De ezen reakció még nagyobb visszahatást szült. Katalin szövetekezve Frigyes porosz királylyal és Mária Teréziával, véget vetett a lengyel birodalomnak 1772. aug.

5-én. Nagy királynőnk könyezve irta alá a szerződést, sajnálta romba dönteni azon nemzetet, melynek olyan dicső, dicső multja van, mely egy évezredén keresztül a világ egyik legnagyobb hatalma volt. Szive fájt rabigába hajtani oly nemzet fiait, kik szabadságért élnek, lelkesülnek. De asszony volt és engedett Kaunitz minisztere unszolásainak, reszketve irta alá a szerződést, mely annyi, annyi nyomornak, és annyi, annyi kinzgatásnak vette kezdetét a lengyelek részéről.

Messze hallszik egy nemzet sóhaja, messze jajgatása!

Elhangzott messze . . . túl az óperencián az árvák nyomora, és a távol levő hű kebel majd megszakadt a honért. «Régi dicsőségünk», mondá, «hol késel az éji homályban?» Epedő szive haza hozta Kosciuskot hazájába. Ő de nem! már nem volt hazája, az már nem létezett: a szabad Lengyelhon. A közös anya elhalt s ott zokogott sirján busan nemzedéke. Ez már több volt, mit hazájához hű emberi kebel elviselhetett volna. Drága földje idegennek birtoka, jó királya az orosz alárendeltje, ki nem is uralkodik már voltaképen, hisz az 1785-iki gyászos országgyűlés alkotmánya mindent, mi jogos, megtagad. Kosciusko lelkesíti, vigasztalja testvéreit, eljön majd a jobb kor, mely után százezreknek ajkán szólalt meg, hangzik búsan a hő ima. Jönni fog, mert jönni kell, mondá. De óh mi rosszul számított, a helyzet egyre nyomasztóbb, nyomasztóbb!

(Folytatása következik.)

Tompa allegóriái.

— A Tanulók Lapja számára. —

Irtá: SZENTIVÁNYI JÓZSEF.

(2. folytatás.)

Hazája s szabadsága után Tompa legjobban szerette, legjobban bálványozta a szabad természetet, talán azért, mert itt nem tapasztalt zsarnokságot, elnyomatást; a százados tölgyek rejtélyes susogásában, a virágok illatában, a patak csevegésében, a madár dalában mindenütt a zabolátlan, szép szabadságot látta megtestesülve, a szabadságot, melyért bár mikor kész lett volna feláldozni nagy életét. Innen van az, hogy egy pár allegóriában a szabad természetből vett képekbe burkolja hazafias érzelmeit.

A «Vihar»-ban a szabadságharcot a zugó, süvöltő fergeghez hasonlítja, a mely rombol, tör, zuz, felkavarja fenéig a sok állástól megbühödött mocsarakat, felfrissíti az éltető léget,

s miután elvonult a vihar, lezajlott a szabadságharc, úgy látszik, mintha óriási pusztulás, rombolás történt volna, pedig valóban csak a haszontalan, a fölösleges pusztult el s megmaradt az, a minnek józan létjoga van. A vihart csak az nem szeretheti, a ki maga is lelkében megromlott, a kinek ócska rongyait letépi s szerte hordják a szelek, de a nemeslelkű, az igaz örül jöttén s tele tudóval szivja a megtisztult léget.

A hazát a költő egy művészi allegóriában terebélyes nagy fához hasonlítja, mely társak nélkül, elhagyatva áll, kitéve az elemek rombolásának. A villám többször belecsapott, dus lombjait megtépték a viharok, kérgét megörölte a szű, de a nagy fa áll, s a költő bizton reméli, hogy állni fog még sokáig, késő ezredévekig, a mikor így zengi:

«Álljon a fa s arra térjen
A ki döntét várja, szégyen!
Vészben, fagyban mit lehullat,
A levélért nyerjen ujat!
S egy ha léssen törve-vágva,
Izmosodjék többi ága!
S bár a vész felette zúgjon,
Terhes felhő tornyosuljon,
Ontva lángját menydörögve
Álljon, álljon mindörökre
Terebélyes nagy fa.»

Majd pusztuló erdőnek mondja a hont, a melynek kifejlett, sudár fát megviselte a mostoha időjárás: a hatalmas fa-óriások egyenkint száradnak ki s minden remény a fiatal hajtásokba, az új magyar nemzedékbe van fektetve. De a költő szive vérzik, a mikor ezekre rátekin, satnyán, görbén nőttek, nem törekednek fel a magasba, megelégesznek, ha a föld színén maradhatnak. Az ifju nemzedékben nincs tűz, nincs nemes ambíció, nem vágyik fel a magasba, hogy ragyogtassa szellemét a közügy érdekében s ilyen állapot mellett méltán zengheti a költő:

«Még látni a fát bús, epesztő,
Kétségbe ejt a sarj, a vessző
Rosszul fakadt, növése görbe,
Nem fel siet, de a töbörbe.
Ha dús sarjban nincs ifjulása
Elvész az erdő, bárki lássa.»

Majd az erdő nemes vadjához, a szarvashoz hasonlítja a magyar hazát. A délczeg, büszke vadat súlyosan megsebezte a «zord ember», a mi ellenségünk, s a vad fut, menekül, de drága vére patakokban omlik, ereje fogytán

van s a kegyetlen üldözöt nyomra vezetik a biborvörös vércseppek. Az üldözés munkáját nagyon megkönnyíti az, hogy saját vére, saját nemzedéke árulja el hitetlenül. Itt azokra a köpönyegforgató magyarokra céloz a költő, a kik nem érdemesek a magyar névre, a kik eladták a hazát, eltaszították maguktól s megtagadták édes szülőjüket. Ostorral támad ezek ellen a «Denevér» című allegoria feddő szavaiban. A mikor oly szenvedélylyel üldöztek mindent, a mi magyar, anyanyelvünket kitiltották az iskolákból, költőinknek megtiltották az éneklést, akadtak emberek, a kik eladták a hazát; szemtelen, kaján mosolylyal ajkukon kémlétek, hogy hol lehetne egy elfojtott, panaszos jajj szót hallani és siettek azt feljeleníteni. Undor fog el bennünket, mikor e hazárulókról beszélünk s a költő is bizonyos nemével az undornak beszél róluk, a kik a bekövetkezendő éj, a pusztulás előhírnökei. A felhőmályban röpködő denevérhez hasonlítja őket, midőn így szól hozzájuk:

«Hanem mihelyt az est leszáll
Elhagyva titkos üreged.
Repkedsz bátran, arczátlanul,
Szemünk csak hogy ki nem veszed.
Az ember elbusul, ha lát,
Várhatja már az éjszakát.»

A szív legnemesebb érzeményét, a hazaszeretetet, Tompa a tűzben, a leghatalmasabb elemben látja megtestesülve. A tűz éltető világságot sugároz a sötét éjben, a tűz áldásos, jótékony meleget terjeszt, s éppen ily hatása van a hazaszeretnek a szívek világában. A régi idők azért voltak oly fényesek, oly dícsők, mert e tűz hatalmas lánggal lobogott s bearanyozta történelmi multunkat; de később e láng mind kisebb-kisebb lett, egyszer-egyszer fellobbant, aztán csak az izzó parazsat láttuk s e közben a hamu nőttön-nőtt s azt is elfödte szemeink elöl. Így volt ez hosszú időig, sokan már azt hitték, hogy végképp kialudt a tűz, bele nyultak a hideg hamuba s a tűz

«Gyuladását füstben nem hirlé előre,
Nem lassan gerjedvén kapott nagy erőre,
De hamvát szétrugván, egyszerre felesapott,
Költvén ijedelmet, reményt, bámulatot.»

Legtöbbször nem várták ezt, de a költő bizton hitt benne, reménye a legválságosabb pillanatokban sem hagyta el s ezért tudott így hinni, így remélni, mert a hazaszeretet szent tüze mindennél jobban, mindennél fényesebben lángolt az ő nagy szívében. E tűz lángjai az égig

csapkodtak, fényt vetettek a nagy hazafi fáradásaira, küzdelmeire és költészetére. E lángok csodás ragyogásu glóriát vontak körülötte s ennek fénye sohasem fog apadni, tündöklése sohasem fog csökkenni, mert e gloria a hálás magyar nemzet bálványozó szeretete.

(Vége.)

2. C sunyi.

(Iskolai életkép.)

Irta: GAÁL MÓZES.

Harmadik esztendeje tanítottam már és nem tudtam, milyen színű a szeme. Olyan makacs elhatározottsággal szögezte állandóan a padra, mintha őt a világon semmi egyéb nem érdekelné az előtte bemetszett és tintával szépen kifestett K. betűnél, melyet az első nap óra közben remekelt a türelmes ódon padra.

Hogy ilyen szemérmes leánytermészete van, az még nem lett volna baj, mert a szülők állítása szerint fölötte szerény a fiu.

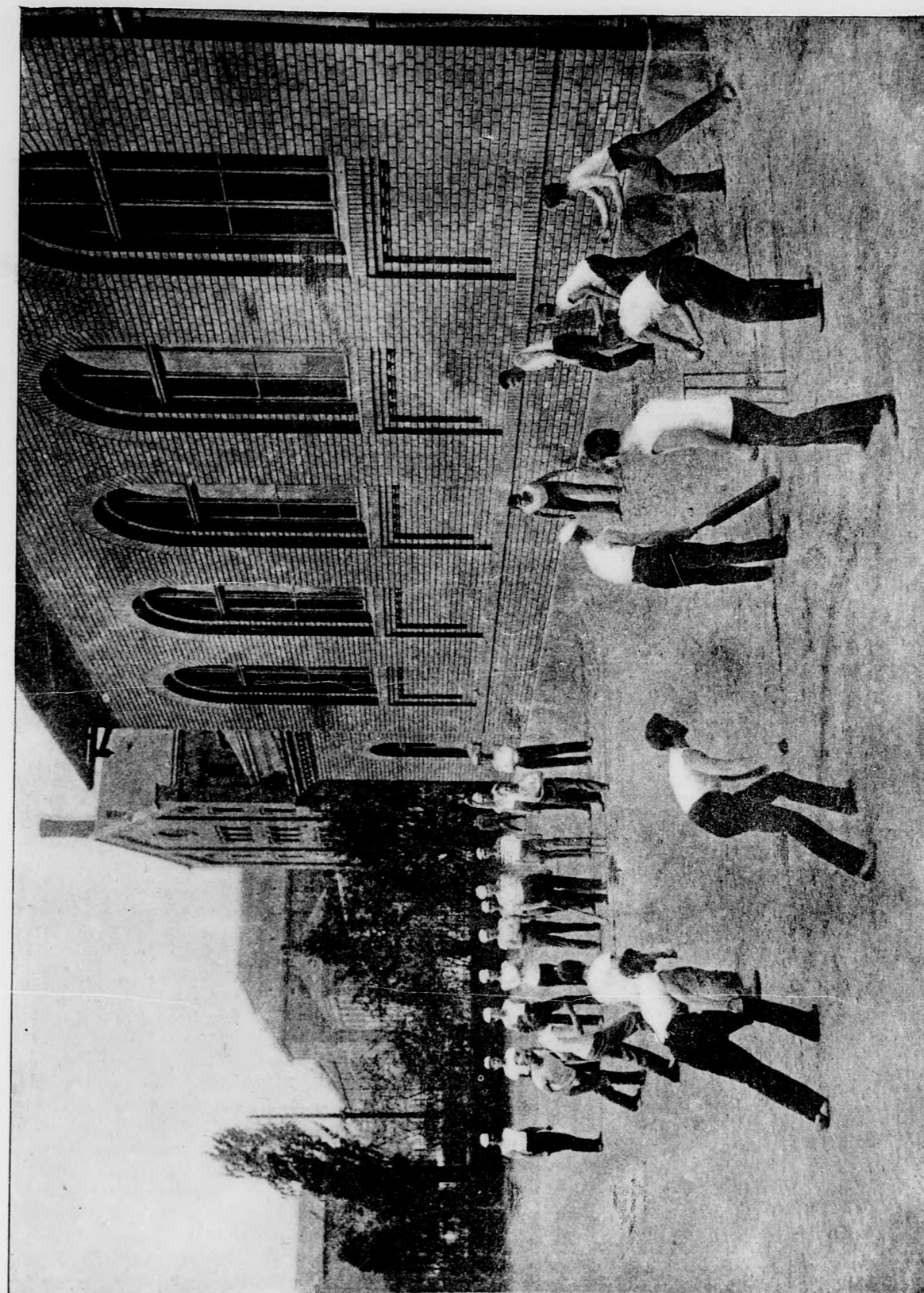
Eljár a templomba, kolduló-barát szeretne lenni, soha senkit sem bánt.

Igaz, a tudományt se bántotta nagyon. Ha egy-egy arczátlan latin igealak zavarba ejtette, avagy a kamatszámításnál a százzal osztani nem jutott eszébe, olyan szivrehatóan tudott sirni szegény, hogy a pogány is megszánta volna.

— Higyje el, tekintetes tanár ur, — bizonygatta vajszerű édes anyja, — nincs annak a fiúnak egyébre gondja, mint a tanulásra. Olyan ártatlan, mint a galamb, és jó szívé, szörnyen jó szívé.

Megtörténik aztán, hogy a Klug Pista zsebét valaki a tornaóra alatt megtölti fűrészpórral; hogy a Sóska Peti rajzoló szereit valaki a kályha mögé dugja; hogy Lusztig Aladárt valaki hátulról megrugja; hogy Körmös Bandinak valaki azt mondja: «Vigyázz, mert beverem mind a harminczkét fogadat, kutya!»; megtörténik az is, hogy a tanári szék lábai alá mogoróhéj tétetik, mely impertinensül ropog, mikor a kivételesen kövér tanár ur teljes komolysággal reátelepedik. És megtörténik még sok egyéb jámbor cselekedet.

Azonmód kiderül, hogy a Klug Pista zsebébe csak úgy magától került a fűrészpórral, mivel azt csak a szelid Bertalan tehette volna, már pedig ő nem tehette. A Sóska Peti rajzoló szereit csoda módra előre megfontolt elhatározásból menekültek a kályha mögé, mivelhogy Bertalan világért sem nyult hozzá, Lusztig Aladár vi-

Tornajátékok a VII. ker főgimnáziumban. — Collaud tanár ur felvétele.

gyázatlanságból — a legnagyobb valószínűség szerint — önmagát rugta meg hátulról, no mert mögötte az osztály galambja: Bertalan lépdelt, róla pedig ki tehetne fel olyan neveltlenséget? Körmös Bandi hihetőleg csak álmában hallotta, hogy valaki őt mind a harminczkét fogának beverésével fenyegette, mert hiszen Bertalan sokkal jobban tudja, hogy Körmös Bandinak mindössze huszonhat fog van s abból is kettő csorba: hogy beszélne hát olyan ostobaságot? Hogy a tanári szék lábai alá ropogó mogyoróhéj került, arról meg éppenséggel nem tehet Bertalan, mert ámbátor mogyorót csak ő hozott az iskolába, de nem a szék lábának, hanem magamagának hozta, és csak tréfából mondotta Veréb Matyinak, hogy jó volna a szék lába alá tenni.

Ugyan, ugyan bölcs tanár ur, már hogy lehet valaki olyan ügyetlen paedagogus, olyan jámbor pszichologus, hogy rosztat tételezzen föl az epétlen galambról?

Mozdul-e csak egyet is óra alatt az a fiu? Nem a. Még szempillái is olyan félenken rebegnek, mintha bocsánatot akarnának kérni a levegőtől, melyet mozgásba hoznak.

Igaz, hogy a könyöke néha szorosabb érintkezésbe jön a szomszédjának az oldalával, de ez is — én édes istenem — mikor történik? Csak akkor, ha a tanár ur a tábla felé fordulva a római tábor két fő útját rajzolja, s a fővezér sátrának a helyét mutatja meg. Lám, ha a tanár ur visszafordul, az osztály galambja leereszti szárnyait és félenken nézi a padba vésett K betűt.

Egyszer az irigy sors összeesküszik a legjámborabb III-dik osztálybeli gimnazista ellen, s úgy intézi a halandók sorsát, hogy éppen akkor vetődik rá a nyugtalan tanári szem, mikor a Veréb Mátyás hátára egy czifra papírból ügyesen kimetszett szamarat talál ragasztani.

Való igaz, hogy a szamar hasonlatos egy ordóhoz, milyent a bokros érdemű uraknak hol pénzért, hol meg ingyen akasztanak a nyakába. De csak elülről; hanem a szigorú professzornak nincs érzéke a politikai szatirák iránt és így dörög:

— Bertalan, felállasz!

A galamb összerezzen s holthalavány arccal áll fel.

— Mit cselekedtél?

— Én sem—mit, kérem szépen.

— Fordulj meg, Veréb.

Veréb megfordul és csodálkozva néz a galambra, a tanár ur pedig látja a papírszamarat

és arcán összegyülekeznek komor tanácskozásra a redők.

— Fiuk, látjátok azt a szamarat?

A fiuk mindnyájan Bertalanra, Bertalan a padbeli K-ra, Veréb még nagyobb szemekkel a tanár urra néz és általános a megbotrányozás; majd temetői csend ejti várakozásba az osztályt.

— Bertalan, vedd le azt a szamarat Verébről és hozd ki!

Bertalan és a szamar a tanári kathedra előtt állanak, mind a ketten reszkette.

— Édes fiam, — szól a professzor szokatlan lágy hangon, — eddig azt hittem rólad, hogy alamuszi vagy, de mostantól kezdve nyílt, őszinte fiúnak tartalak. Lám az egész osztály előtt bebizonyítottad.

Más tagadja, hogy ő szamar, te pedig nyíltan bevallod, s emlékül oda adtad Veréb Mátyás barátodnak az arczképedet; mindazonáltal újabb hibádat árultad el: hiu vagy, édes gyermekem, mert tükör gyanánt akasztod magad elé, hogy egész órán át láthatd magadat. Azért ime a te hátadra akasztjuk, s viseld az órán át szerető osztálytársaid örömeire, mutogatván nekik intő példaul.

Ez volt a fenytő szavaknak paedagógiailag lényeges summája. És ott állott az osztály galambja, rövid pár percz alatt papír-szamarra változottan, háttal fordulva kedves társainak s elől levő szemeiből úgy ömlöttek a könyvek, de olyan pogány módra ömlöttek.

Kegyetlen tanár, hogy lehettél ilyen barbar ítélőbíró!

Istenem, milyen demoralizáló hatása lesz ennek a napfényre került ártatlan papírszamarának a sejtelmes jövődében.

Bertalan ur, mint az óvatos csiga, vagy sündisznó, még jobban össze fogja magát húzni, belegombolyodik titkos belsejébe és csak pislogni fog erre a szép világra.

Lesz belőle alázatos hivatalnok, a ki állig begombolkozik, s a mikor nem hallja senki, csak a főnök ur, szépen lefesti kedves kollégáinak szabályellenes üzelmait, vagy mikor a főnök ur nem látja, szidja ő nagyságának a gorombaságát, ő méltóságának az ostobaságát, ő kegyelmének a léhaságát.

Lesz belőle olyan mézes száju udvarlója holmi pénzes özvegy asszonynak, a ki csináltat neki egy rendbeli ruhát, kifizeti adósságait (ha ugyan lesz hitele), s besegíti egy csöpp hivatalba. Bertalan ur aztán hálából elveszi feleségül — egy más emberfiának a leányát, a ki őt még többre segíti.

Eljöhet az az idő is, hogy akad olyan ember, ki azt a bizonyos papírszamarat észreveszi, mikor éppen az ő hátára akarja akasztani Bertalan ur és véletlenül nem affajta épületes oktatásban részesíti, mint néhai bölcs tanítója.

De azért Bertalan, a kit családi nevének Kásának neveznek, jelenleg él, 12 éves és egynehány hónapos, az arca sáppadt, a szemeit még nem láttam, a körmeit rágni szokta, a III-ik gimnáziumba jár, kétszer oltották be s az édes anyja vallomása szerint «csak a tanulásra gondol, olyan, mint egy galamb, a szíve pedig szörnyen jó.»

Miért hogy a kőszívű professzorok nem látnak az anyák szemével?

A magyar ifjusághoz.

Üdvöz légy, óh, hazám ifjusága,
Te nyíló rózsá a hon kebelén!
Hisz virulásod milliók reménye.
Alig vagy még csak életem delén.
A tetterő, mi szivedet hevíti,
Örök tűzében lángoló marad,
Oh szítsd e lángot és elj a jelennel,
Jövödre nézz s tekintsd a multakat!

Jövödre nézz s tekints a multa vissza,
Ifju hév tüzelje kebledet,
A mit a multban elveszteni véltél,
Buzgó erővel még elérheted.
Szent czél sugalja lelkedet e tetterre,
Mi szép, mi jó az legyen példakép,
Ez fogja élted mindig boldogítani,
Habár szereneséd eliramlanék.

Legyen ezer gát, mely czéled zavarja,
Szédítő örvény, mely a vészbe hajt,
Oh ifjuság, állj szirtként rendületlen,
Kerüld a bút, a bánatot, sóhajt.
Ne hallgass, oh a kísértő szavakra,
Féreg ne marja szüzi lelkedet,
Hamar emészt s korán a sirba szállhatsz,
Előbb-utóbb az élet eltemet.

S e nemzetért — oh ifju szív — dobogj fel,
Légy hü fia a tettek mezején,
Te benned van egy nemzedék reménye,
Mutasd erődöt élted reggelén.
S dicsőt, nagyot ha álmódott a nemzet,
Midőn még bölcsöd ringott altatón,
Kivívd karoddal, szent hazánk jogával,
Mit elveszített véres harcokon!

És lesz idő, midőn mosolygva nézed
Ifju korodnak szép reményeit;
Te élvezed áldásos tetteidnek,
Megérdemelt, édes gyümölcseit.
Előre hát! mutasd meg a világnak,
Hogy támogatva nem vagy, mint a fa,
Kétes jövődnek távolába nézz és
Hazádnak légy majd védő oszlopa!

Czettler Rezső.

Mit csodálók Skakespeareban?

(Vázlat.)

— A Tanulók Lapja számára. —

Néhány életrajzi adat. Stratfordban született 1564-ben; 1582-ben megnősült, 1585-ben Londonba költözött; itt kezdte meg színészi pályáját és pedig a Blackfriars színházban, melynek később birtokostársa lett.

Egy századon át keveset érdeklődött iránta a világ. A 17-dik században az egyházpolitikai kérdések foglalkoztatták a kedélyeket, a melyek az irodalmat háttérbe szorították. A csekély érdeklődés tulajdonképeni oka mégis az akkori divó francia izlés volt, mely a finom, csiszolt külalakot mindennél többre becsülte. Azért nem is értették meg Shakespeare-t. Voltaire Hamletet nyers, barbár darabnak tekintti, mely szerinte nem más, mint egy vadember képzeletének szüleménye.

A germán népeknél méltó fogadtatásra talált Shakespeare. Németországban szellemileg újra született. Lessing, Goethe, Schiller ő hozzá szegődtek; műveik az ő szellemére vallanak. Nagy drámairók mind az ő nyomdokain haladnak. A német irodalom akkor indult virágzásnak, midőn kivonta magát a francia szörzálhasogatás, kicsinyeskedés szabályai alól és visszatért a természeti igazsághoz, mint azt Shakespeare-nál találjuk és épp azért helyesen mondták, hogy a német irodalom újjászületése alkalmával Shakespeare viselte a keresztapai tisztet.

Az angol költő tisztelete Németországban nagyobb arányokat öltött, mint Angliában. A Schlegel-Tieck-féle fordítások utján egészen elterjedt. Ezt a fordítást követte számos más. Nálunk Shakespeare remekeinek átültetésével már a mult század óta több magyar író próbálkozott. Dobrossy és Egresy B., Petőfi, Kelemenfi, Vajda P., Matisz Pál, Gondol D., Lukács Lajos, Kazinczyt nem is említve. A teljes Shakespeare-rel a Kisfaludy-társaság ajándékozta meg a nemzetet.

Miben áll már most Shakespeare nagysága?

Miért illetjük őt oly határtalan tisztelettel? Talán azért, mert műveinek külalakja több helyen durva s nyers? Németországban pl. az ifju német költőkre a Sturm u. Drang-korszakban ez is hatott, a mi kitűnik abból, hogy egymást igyekeztek felülmulni az ily Shakespeare-féle erőteljes kifejezésekben. Igaz, Shakespeareben többször akadunk durva, nyers kitételekre, kirívó s túlerőszakos leírásokra, sőt erkölcs dolgában kétértelmű helyek is fordulnak elő benne. Mindezt azonban megmagyarázza korának izlése és sajátos színházi viszonyai. A színházi közönség az ifju nemességen kívül az alsóbb néposztályokból került ki, az összes női szerepeket férfiak játszották stb. Mindez csak külsőségekre vonatkozik.

Shakespeare nagysága az ő egyetemességében keresendő. Széles látköre, világ- és emberismerete minden esetre csodálatra ragad bennünket. Miként ismerteti meg velünk a római főnemesség, köztársaság és egyeduralkodó uralkodókat, miként állítja elénk Coriolán, Julius Caesar, Antonius és Cleopatra viselt dolgait. Miként mutatja be a középkor különböző történelmi eseményeit az új korrallal együtt. Nyolcz drámában írta le a 80 éves polgárháborút, az úgynevezett «piros és fehér rózsaharcot», mely a Jork és Lancaster-házak között dühöngött. Megrázóan festi a polgárháboru iszonyait, mert csak ennek köszönhető a III. Richard-féle jellemek. Mily aranyszavakat ad a dráma végén Richmond herceg, a későbbi VII. Henrik király szájába.

Mily kitűnő mester Shakespeare a lélekállapotok rajzában, minden tettet visszavezet csirájához és az érzelem legbensőbb rostjaira. Mily finom az ő lélektana? Épp oly mesteri módon rajzolja a leggyengédebb érzelmeket. Rómeo és Julia a szerelem tragédiája. Othello-ban mily remekül festi a féltékenységet, a melyet egész fejlődésében bemutat, a csirától kezdve egészen a fékevesztett szenvedélyig. Macbethben azt akarja megmutatni a költő, mily alávaló tettekre képesíti az embert a diadvág. Mily szörnyű tragikummal találkozunk Lear királyban s Hamletben.

Drámáinak tartalma erkölcsi. Mennyi erkölcsi igazságot találunk ezekben! Ő a bünt nem szépíti. Az isten büntető keze ott van. Az ő személyeinek sorsa saját maguktól függ. Minden ember saját magában találja fel az úgy nevezett «végzetet». Shakespeare darabjai jellemtragédiák.

De nemcsak mint tragikus költő alkotott kitűnőt; nagy volt ő a komikum terén is. Mily vidám hangulatot kelt bennünk «Sz. Ivánéji

álom» című vigjátéka! Mily pompás alak Falstaff! Mily kifogástalanok «A hogy tetszik» című vigjátékának alakjai és más egyéb színművei.

Shakespeare mestere a dráma technikájának. Azon mód, melylyel a tragikai elemet tárgyalta s a cselekvényt berendezte, továbbá az ő jellemképzése, lélekrajzai, bevezetése, a katasztrófa állapotját meg a dráma ezen részeire vonatkozólag azon törvényeket, melyek mint technikaiak még ma is érvényben vannak.

Indítvány.

(A középiskolai önképzőkörök figyelmébe.)

Indítványozom, hogy tegyük a «Tanulók Lapját» a középiskolai önképzőkörök «hivatalos» közlönyévé.

A Tanulók Lapja eddig is figyelemmel kísérte ugyan az önképzőkörök működését, és a tanév folyamán majdnem minden számban közölt egymásik intézet köréből tudósítást, de e közlések többnyire magán kezektől, egyes, arra vállalkozó tanulóktól eredtek és nem voltak minden tekintetben megbízhatók. Kívánatosnak tartanám tehát, hogy — a mennyire a «hivatalos» szónak az önképzőkörök működésében jelentősége lehet — a Tanulók Lapja hivatalos közlönyévé legyen a köröknek s ezeknek működéséről hivatalból adjon ki a valóságnak teljesen megfelelő közleményeket.

Most csak egyes intézetek körének működéséről olvasunk a lapban egyet-mást, indítványom elfogadása és megvalósítása esetén pedig minden olyan középiskolai körről, mely a lapot hivatalos orgánumává teszi.

A célról, melyet e tervvel elérni óhajtok, fölösleges hosszasan értekezni. Megvalósulása esetén a körök olyan közvetítőt nyernek a lapban, mely lehetővé teszi működésükről annak a kölesönös értesülésnek megszerzését, mely az önképző munka fokozására buzdít. A jó példa önkéntelenül hat, a mennyiben kövételre sarkal. Az egyes körökben felmerülő észszerű újítások, tervek, jó szokások, ünnepélyek stb. ez uton minden kör előtt, tehát szélesebb körben, ismeretesebbé lesznek, megvitathatók és máshol is értékesíthetők. A lap ez irányu közleményei továbbá áttekintésre és kellő összehasonlításokra nyújtanak alkalmat, ezek pedig mindig tanulással, okulással járnak, következésképpen tanulságokat rejtenek magukban.

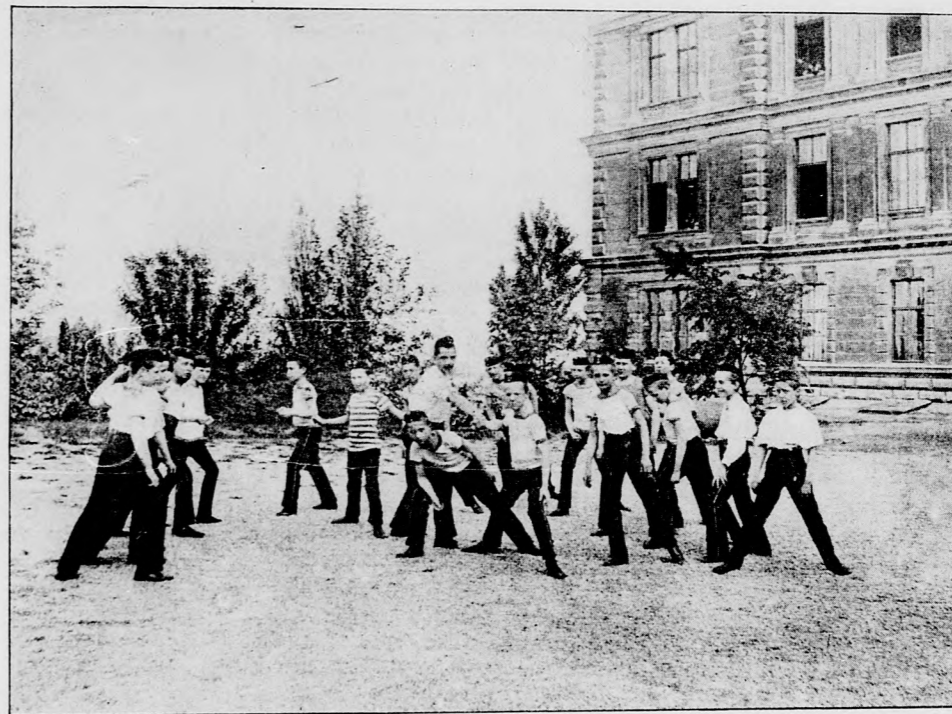
Ezenkívül a körök hallgatag szövetkezése biztosítja annak a lapnak fennállását, mely ez

idő szerint — elismerésre méltó buzgósággal — egyedül igyekeznek a magyar tanulók szellemi, illetve irodalmi szükségérzetének megfelelő kielégítésére. — Az utóbbi husz-huszonöt év alatt keletkezett számos ifjusági lap néhány évi tengődés után a legtöbb esetben azért szűnt meg, mert a körök nem karolták fel. Egy jól szerkesztett ifjusági lapra pedig minden körülmény közt okvetlenül szükségünk van.

3. Az évváró gyűléssel kapcsolatban szokásos iskolai ünnepeket.

4. Pályázatok hirdetését és ezek eredményét. Végül

5. Közölhetne a lap minden egyes önképzőkör évi irodalmi kísérleteiből egy-egy rövidebb dolgozatot (verset, értekezést, fordítást, elbeszélést), és pedig, mondjuk azt, melyet az év közben beadott dolgozatok vagy jutalmazott pályamunkák közt az illető körvezető tanár

Tornajátékok. — Collaud tanár ur fényképfelvétele után.

A Tanulók Lapját, mint a hazai középiskolák önképzőkörökének hivatalos közlönyét, így képelem magamnak:

Azonkívül, hogy megtartja mostani helyes irányát, közölni fogja időközönként — mondjuk az «Önképzőkörök» című külön rovatban — a körök belételeire vonatkozó dolgokat, és pedig

1. az alakuló és olyan évközi gyűlések lefolyását, melyeket esetleg valamely hasznos körülmény tesz érdekessé.

2. Az önképzőkör életében előforduló egyéb nevezetesebb mozzanatokat, melynek pl. a jubiláris évfordulók, emlékünnepek, alkalmi és rendkívüli gyűlések márczius 15-én, vagy más időben.

legsikerültebbnek s a közléssel járó kitüntetésre legérdemesebbnek talál.

Szóval, a lap révén tudomást szerezni a körök életében előforduló minden olyan eseményekről és mozgalmakról, melyek megérdemlik, hogy a lapba kerüljenek.

A lapba szánt s a körökre vonatkozó közleményeknek teljesen megbízható kezektől kell származniuk, s úgy kell megírva lenniök, hogy a szerkesztő (esetleg holmi csekély módosítással) azon módon a nyomdába adhassa. Ez pedig legcélszerűbben a következő módon érhető el: A kör ifjusági elnöke (titkárja, főjegyzője) megírja a lapba szánt referátát, bemutatja azt a körvezető tanárnak, ki megteszi rá észrevételét, ha kell, simit rajta, szóval, felülviz-

galja és letisztázás után neve aláírásával láttamozza, illetve hitelesíti. A cikkekcsére ráüthető még a kör pecsétje is. A szerkesztő csak ilyen tudósításokat vesz föl a lapba s ezzel azután eleje van véve annak a nem ritkán tapasztalható visszaélésnek, a mikor egyesek, csupa éretlen diáksínyből, mások nevében küldenek be elferdített vagy merőben koholt tudósításokat.

Indítványomnak finanziaális oldala is van, melylyel szintén számolnunk kell.

Föltéve, hogy a jelenleg meglevő mintegy 125 teljes középiskolában fennálló önképzőkörök kevés kivétellel ilyenféle kétoldalú szerződésre lépnek majd a Tanulók Lapjával, készen kell lenni arra, hogy a jelzett módon fölszaporodó hírlapi anyag miatt minden számhoz körülbelül $\frac{1}{8}$ — $\frac{1}{4}$ iv mellékletre lesz a lapnak szüksége. A beküldendő anyag feldolgozása, kiszedése, korrekturája, kinyomatása stb. pedig tetemes összegbe kerül, melyért a kiadóhivatalt a köröknek kell kárpótolniok. Alig csalódom, mikor azt hiszem, hogy ha egy-egy önképzőkör 6—8 frt évi díjat bocsátana a lap rendelkezésére, ez összegért a szerkesztőség vállalkoznék.

1. arra, hogy az illető körnek megküldené a lapnak egy-egy példányát (a mi már magában véve is 4 frt évenként),

2. továbbá arra, hogy közölné a körre vonatkozó azon közleményeket, melyeket föntebb felsoroltam.

Ime röviden körvonalozva indítványom, melyet megszívlelésre ajánlok. A szerkesztőség mindenestire megteszi majd észrevételeit.* Én részemről azzal az óhajttal zárom soraimat, vajha megvalósulna a «deákszövetség» e formája, mely közlönyében a különböző helyeken működő köröket közelebb hozná egymáshoz és nekik szellemi találkozt adhatna!

(Lőcse.)

Dr. Sárffy Aladár,
főreálisk. tanár.

IRODALOM.

Kereskedelmi szakiskoláink a millennium esztendejében című könyvre előfizetési fölhívást kaptunk. E könyvecske tartalmazni fogja a magyar szakoktatás fejlődési menetét, az egyes intézetek rövid történetét, a tanári karok névsorát, minden egyes tanár életrajzát, irodalmi és társadalmi munkásságát, végül statisztikai kimutatásokat az egészről. Kiterjeszkedik a könyv az alsófoku iskolákra, szaktanfolyamokra és női kereske-

* Legközelebb hozzászólunk s az indítványt és észrevételeinket külön lenyomatban megküldjük minden középiskolának. Szerk.

delmi tanfolyamokra is, de első sorban s legkimerítőbben mégis szakintézeteink zömével, a felső kereskedelmi iskolákkal foglalkozik, a melyeknek száma immár 35, közel 5000 tanulóval és negyedszáz tanárral. Pontos és megbízható adatokat ad a multról és a jelenről, úgy hogy a művecske teljes tájékozást fog nyújtani minden érdeklődőnek és alapjául szolgálhat szakoktatásunk később megírandó történetének. A mű almanach alakban, 10 iv terjedelemben, csinos kiállításban 1896. január havában jelenik meg. Ára kötvé 1 frt 20 kr., mely összeg csak a kötet átvételkor fizetendő. A szerkesztéssel dr. Schack Béla keresk. akadémiai tanár van megbízva (Budapest, VI., Csengery-utca 57.) s vele közlendők a szerkesztésre vonatkozó összes kívánságok és adatok.

Az 1848—49-iki magyar szabadságharcz történetéből, melyet Gracza György ír és a Lampel R. cég ad ki Budapesten, most jelent meg a 47-ik füzet. Alapos tudással, a források gondos felhasználásával, tisztá, zamatos magyarsággal és annyira élénken, vonzóan van írva, mint valamely érdekesítő regény. A szövegben a téli hadjárat van elbeszélve, számos, pompás szöveggel illusztrálva, melyeket gróf Kreith Béla állított össze. A szép munkából minden hó 1-én és 15-én egy-egy füzet jelenik meg, melynek ára 30 krajczár.

A Szalay-Baróti-féle «Magyar Memzet Történeté»-ből megjelent a 26. füzet, mely I. Ulászló uralkodását és Hunyadi János kormányzóságát tárgyalja. Mindkét fejezet az elhunyt Szalay József tollából eredt, de Baróti Lajos megtette rajtuk mindama változtatásokat és bővítéseket, melyeket az újabb történelmi kutatások megkívántak. — A füzethez színes lenyomatban külön műmelléklet van csatolva, mely Wagner Sándor híres festményének, «Mátyás király legyőzi Holubárt», művészi reprodukciója, valamint számos szöveggel díszíti a füzetet. A Szalay-Baróti-féle történet füzeteként 30 krajczárjával kapható a Lampel R. (Wodianer F. és fiai) könyvkiadó cégénél, Budapest, Andrassy-ut 21.

Képünkhez.

Érdekes illusztrációkat találnak olvasóink a Tanulók Lapja több számában a gyermekjátékokról. Bizonyon nem kerülte el figyelmüket a számos, érdekes kép, melyeket Collaud Ferencz budapest VII. ker. állami gimnasiumi tornatanár felvétele után közöltünk. Itt csak azt akarjuk megjegyezni, hogy ezen képek egy készülőben levő, nagyobb szabású «Játék könyv» számára készülnek. A már említett tornatanáron kívül még dr. Ottó Józsefről kell megemlékeznünk, mint a Játékkönyv másik szerkesztőjéről. Közönségünk előtt eléggé ismeretes dr. Ottó is, mint a tornatanárok budapesti játék-

tanfolyamának ügyes vezetője. A készülő könyv mindenestire egyik legérdekesebb irodalmi jelenség lesz a maga nemében, a mennyiben a képek mind természet után vannak felvéve, és élénken visszatükrözik a neki gyürköző lelkes csoportokat.

FEJTÖRŐ.

— Rovatvezető: Csizsár József. —

1. Számítási kérdés:

Egy munkást 60 napra alkalmaztak oly feltétellel, hogy minden napra, melyen dolgozik, kap 75 krt, és minden napra, a melyen nem dolgozik, ő fizet 25 krt. A 60 nap elteltével 12 frtot kapott. Hány napon dolgozott és hány napon nem dolgozott?

2. Földrajzi kérdés:

Melyik folyó az, mely a radnai havasokban ered a Batrina havas alatt. Eredetén túl a föld alá buvik s körülbelül 10 kmt a föld alatt folyik? Melyik folyóba ömlik?

3. Történelmi kérdés:

Ki volt az a férfiú, a ki Németországot a római uralom alól felszabadította? A római hadiszolgálatból való visszatérése után az elnyomott cheruskok élére állt s Kr. u. 9-ben a teutoburgi erdőben 3 napi ütközetben Varus római vezér 3 legióját tönkretette? Ké-
sőbb ki ellen harcolt?

4. Természetrizai kérdés:

Melyik fa az, a mely 18 m. magasra megnő? Levele bórnemű, fényeszöld, virága sárgás-fehé. Sötétzöld, tojásdad bogycikból mit készítenek? Leveleit fűszerül, a bogycikból készült anyagot pedig gyógyszerül használják.

5. Vegytani kérdés.

Melyik elem az, a mely előáll jódnak szoda jelenlétében alkoholra való behatása által? Czitromsárga, átható jód és sáfrány szagu, zsiros tapintatu, hatszögű kristály. Vízben nem, de alkoholban, illó olajokban és vaselinben oldódik. Gyógyszerül használják. — Mi a vegyjegye?

6. KÉP-TALÁNY.

Megfejtési határidő: november 24. A határidőn túl beérkező megfejtések nem vétetnek figyelembe.

A 44-ik számban közölt fejtörő kérdések megfejtései: Számítási kérdés: A férfiak száma 12, a nőké 24. — Földrajzi kérdés: Háromszék-megyében fekvő Kovászna, közepén a «Pokolsár» nevű iszapos fürdővel. — Történelmi kérdés: VIII. Henrik. Uralkodása kezdetén a pápa hitvédő (defensor fidei) címmel tisztelte meg, mert a Luthertől megtámadott hét szentséget nagy hővvel védte. — Természetrizai kérdés: Ór gébics v. bábaszarka (Lanida excubitor). A verébfélék (Incessores) rendjének gébicsfélék (lanidae) családjába tartozik. — Kép-talány: Volt Rómában, de pápát nem látott.

Helyesen megfejtették: Bellay János, Holly József, Mitták Géza, Gajdusek Béla, Kottek Ágoston, Tokos Adolf, Veszely Lajos, Steiner Zsigmond, Novák Lajos, Laemann Jenő, Herrmann Béla, Gerber Lajos, Tauber Emil, Tamássy Arnold, Schottl Gyula, Déri Antal, Dörnyei Lénárd, Orosházy Károly, Kemény Gyula, Fekete Aladár, Magyary Géza, Schlesinger Jenő, Walter Béla, Mártony Elek, Hirschl Jenő, Oporka Sándor, Szathmáry Zoltán, Perl Jenő, Kovács János, Kerékgyártó László, Borbély Zoltán, Oppenheimer Ferencz, Kugel Dávid, Kulcsár Kálmán, Hahn Imre, Frank Zoltán, Neumann Károly, Jaszenovics István, Németh Ferencz, Fischer Péter, Horvátovics Iván, Raab Antal, Lustig Árpád.

A jutalom könyvet Hermann Béla nyerte el, kinek a kiadóhivatal a könyvet megküldi.

VEGYESEK.

Lapunk mai számához mellékelve kapják olvasóink a «Képes Magyar Történet» 11 dik ivét színes műmelléklettel.

A budapesti VII. k. m. kir. állami főgimnázium «Ifjusági Körének» önképző osztálya f. hó 10-én tartotta IV. rendes gyűlését Cherven igazgató ur jelenlétében. A gyűlés legfőbb tárgyát a komoly szavalati verseny megtartása képezte. A versenyre 17-en jelentkeztek s 14-en vettek részt. Az első díjat, 10 koronás aranyat Löwy Antal 7. o. t. nyerte. Második jutalomban, jegyzőkönyvi dícséretben részesültek: a) egyhangulag: Grünberger Izsó, az ifj. kör titkára és Jung Nándor 5b. o. t., b) szótöbbséggel: Friedmann Emil 6b. o. t. és Réh Ferencz 6a. o. t. A második tárgya «Fura tévedés» című verses humoreszk felolvasása és megbirálása volt. A költeményt Alföldy Béla birálatának meghallgatása után 3. fokra

érdemesítették. A szavaltok közt Alföldy Béla hegedűn előadta Hubay Jenő «Sárga cserebogár» cz. csárdajelenetét. A gyűlés végén Grünberger titkár bejelentette, hogy Szigetvári Iván dr. tanárelnök ur 20 koronás díjat tűzött ki Herczeg Ferencz «A három testőr» című vígjátékában a komikus személyek és főbb komikus helyzetek tárgyalására. Ugyancsak a titkár a következő gyűlés vitájára a következő tételt jelentette be: «Miért nem tesz Petőfi említést hazafias költeményében Kossuthról?» A gyűlés 1 órakor ért véget.

A löcsei m. k. áll. főreáliskola Aranykőre f. hó 9-én tartotta meg V. rendes gyűlését dr. Sárffy Aladár tanár ur és Horthy István ifj. elnök vezetése alatt. A jegyzőkönyv felolvasása után a beérkezett 9 művet, melyek között 4 költemény, 3 elbeszélés, 1 értekezés és 1 fejtegetés volt, adtuk ki bírálatra. Majd a megbírált művek bírálatát olvastuk föl, melynek eredménye a következő: dolgozatszámba fogadták el a «Szónoki beszéd» című művet, írta Szombathy Kálmán 7. o. t., az «Emlékezet» cz. költeményt, írta Hartmann Mór 6. o. t. és a «Dal a fűzfáról» cz. költeményt, írta Horthy István 8. o. t. Buzdításul fogadták el a «Gyermeki szeretet» cz. fejtegetést, szerzője Kopasz Béla 7. o. t. és a «Pártoljuk a színészet» cz. beszédet, szerzője Friedländer Mór 6. o. t. A «Szegény Margit» cz. költeményről a bírálók bebizonyították, hogy plágium. A bűnös B. M. 7. o. t., mivel azonban a jelígelevélbe nem a saját, hanem az eredeti szerző nevét írta, csak jegyzőkönyvi megrovásban részesült. A jelen gyűlésen három szavalatot hallottunk, melyek mindegyike közepesen sikerült. Tureczek Károly 7. o. t. szabad előadást tartott Petőfinek «Füstbe ment terv» című költeményéről. A körvezető tanár ur az előadást sikerültnek nyilvánította. Miután az elnök kijelölte a jövő gyűlésen szaválókat, a névsor fölolvásával a gyűlés véget ért.

A verseczi m. k. állami főreáliskola önképzőköre f. hó 9-én tartotta második rendes gyűlését a következő tárgysorozattal: 1. A rab, Petőfitől, szavalja Gérecz István 5. o. t. 2. Kis gyermek halálára, Vörösmartytól, szavalja Springer Márton 7. o. t. 3. Maga, németből átdolgozta Fritz Jenő 8. o. t., mely dolgozat Csik Mihály 8. o. t., Waldherr József 8. o. t. és Finke József 7. oszt. tanulóknak bírálni kiadatott. 4. Tetemre hívás, Arany Jánostól, szavalta Lincza Livius 7. o. t. ki elismerésben részesült.

A selmeczbányai ág. ev. liceumi «Petőfi» önképző kör okt. 18-án tartotta III. ren-

des gyűlését. A szokott megnyitás után a főjegyző felolvasta a kijelölt irodalmi témákat. Ezek a következők: 1. Az Aurora kör keletkezése, tagjai és iránya. 2. Kisfaludy K. «Stibor vajdájá»-nak fejtegetése drámai szempontból. 3. Kisfaludy K. «Csalódások» fejtegetése. 4. Gróf Teleky «Kegyence» mint dráma. 5. Mely okok működtek közre az arany bulla meghozatalában? 6. A trónörökösödés kérdése az Árpádoknál. 7. Műveltségi viszonyaink Hunyady Mátyás alatt. 8. Kazinczy Ferencz szereplése és elvei a nyelvújítási harcban. 9. Szecezy Molnár Albert nyelvtanának rendszere. 10. «Pázmán lovag» költészettani szempontból fejtegetve. 11. Tompa és Petőfi «Széchy Máriajának» összehasonlítása. 12. Csokonay «A lélek halhatatlanságának» ismertetése. Ezután Mráz Béla (VII.) szavalta Petőfi «Ivás közben» cz. költeményét. Bírálója: Schwartz Arnold (VIII.) a hibás hangszínezés miatt a szavalatot méltánylásra; Kosztolányi Imre (VIII.) tudomásvételre ajánlja. A kör az utóbbi bíráló nézetét tette magáévá. — Másodiknak Westhoff Károly (VIII.) adta elő Schillernek: Szász Károly által fordított «Harc a sárkánnyal» cz. költeményét; a szavalat elismerésben részesült. Ezután: Vattay József Vörösmarty «Szilágyi és Hajmási cz. balladájának széptani fejtegetése» cz. munkát bíralt, melyet a kör méltánylásban részesít.

Vétel. Lapunk egyik előfizetője, a ki most tanul hegedülni, kéz alatt egy olcsó, de jó hegedűt szeretne venni. Ha helybeli előfizetőink között akad valaki, a ki talán eladná hegedűjét, közölje címét s az árt a szerkesztőséggel.

Tisztelettel kérjük előfizetőinket, legyenek szívesek az előfizetési összeget a kiadóhivatalba beküldve előfizetéseiket megújítani, hogy a lap szétküldésében akadály ne álljon elő.

Szerkesztői üzenetek.

Deutsch. Sopron. Közölje pontos címét, hogy lapunk mult évfolyamának bekötési tábláját elküldhessük. Berkovits M. Tata. Nem vált be. Hogy lehetséges az, hogy valaki elalszik, aztán nyugovóra tér? Szombathy K. Megirtuk általánosságban, hogy azt a kérdést egyelőre nem bolygatjuk, mivel vége-hossza nem lett volna a vitának. Klein József. Győr. A Kövi Imre-féle mathfeladatok Iglón a szerzőnél, ki főgimn. tanár, kaphatók 1 frt 20 krért. Neumann K. Arad. Bekötési táblákat csináltatunk. Jövő számunkban majd bővebben írunk e tárgyról. H. B. A verselés ügyes, de az egész nem más, mint frázisok halmaza, kevés benne a tartalom. Próbálkozzék komolyabb dologgal, tehetsége van hozzá. Több levélre jövő számunkban felelünk.

«Kosmos» müintézet nyomása, Budapest, VI., Aradi-utca 8.

TANULÓK LAPJA

A KÖZÉPISKOLAI IFJUSÁG SZÁMÁRA.

Előfizetési árak:

Egész évre ..... 4 frt.
Fél évre ..... 2 frt.
Negyed évre ..... 1 frt.

Megjelenik minden vasárnap.

SZERKESZTI:

Dr. RUPP KORNÉL

főgymnasiumi tanár.

Kiadja a „Kosmos” müintézet, kő- és
nyomda részvénytársaság.

SZERKESZTŐSÉG és KIADÓHIVATAL:

Budapest, VI., Aradi-utca 8. sz.

HIRDETÉSEK

felvetetnek és jutányosan számitatnak.

Dr. BADICS FERENCZ.

a budapesti I. ker. gimnázium igazgatója.

Badics Ferencz, irodalomtört. író, született Székesfehérvárott, 1854. aug. 27. Középkolait Mihály (1883), Kisfaludy Sándor (1883), Arany János (1884), gr. Gvadányi József és Gaál József, (1885) és Fáy András (1886). Közben számos kisebb értekezést, bírálatot s alkalmi cikket irt folyóiratok és hirlapokba. Iskolai használatra kiadta értékes bevezetéssel és magyarázatokkal Petőfi Sándor válogatott költeményeit (két kötet, 1888.) Főműve eddigelé Fáy András életrajza, széleskörű forrástanulmányok alapján, gazdag történelmi részletezéssel készült monografia, mely az akadémiától pályadíjat nyert s ugyancsak az akadémia könyvkiadó vállalatában jelent meg 1890. Sajtó alá rendezte Gaál József összes műveit s Jósika Miklós több regényét. Irt még számos kritikai, alkalmi, uti s néprajzai, valamint tárcza cikket különböző lapokba és az Osztrák-Magyar Monarchiába. A tanügyi irodalom terén is jelentékeny sikerrel működött,

1883—1891-ig Ujvidéken tanított a kir. kath. főgimnáziumnál, 1891—1894. novemberig a budapesti VI. ker. áll. főreáliskola tanára volt; ekkor az I. ker. kir. kath. gimnázium igazgatójává neveztetett ki s fél év mulva királyi kinevezéssel véglegesítettett. A vidéki és fővárosi lapokban megjelent szépirodalmi kísérletei s néhány nyelvészeti értekezése után kiválólag az irodalomtörténettel foglalkozik. Első nagyobb monografiája Gaál József élete és munkái, 1881., mely megalapította jó hírnevét, ezután a Magyar Helikon cz. pozsonyi irodalmi

az Osztrák-Magyar Monarchiába. A tanügyi irodalom terén is jelentékeny sikerrel működött,